СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 82. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ 9-го КВІТНЯ 1948. — No. 82. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 9, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ДОРАДЖУЮТЬ ОБНОВИТИ ПРОГРАМУ ПРОТИ ІНФЛЯЦІЇ

Вашингтон, 7 квітня. — Економічні дорадники заявили през. Труманові, що такі великі тягарі, як Плян Видужання Европи і новий плян красвої оборони вимагають посилених змагань для стримання інфляції, як це було за часів війни. Одначе вони дораджують зробити це так, щоб не знищити засад свобідних підприємств і обороту. Головною загрозою проти цих засад є програма воєнної готовости, яка вимагає видатку трьох більйонів долярів. До заряджень проти інфляції належать, як звісно: контроля цін і пайкування. Зрештою ці зарядження містяться в посланні президента, в якому згадано 6 точок проти інфляції. Ці справи будуть обговорені на засіданні кабінету в пятницю.

СТАСЕН НА ПЕРШОМУ МІСЦІ СЕРЕД РЕСПУБЛИКАНСЬКИХ КАНДИДАТІВ.

Вашингтон. — Вибори Республиканської партії на делегатів на краєву конвенцію в червні, переведені в стейті Висканзин, дали Геральдові Стасенові 27 делегатів, а ген. Доглесові МекАртурові 8 делегатів. При цих правиборах не дістав ані одного голосу нюйорський губернатор Тамес Е. Дюї, хоч при минулих виборах він дістав усі голоси. Тому, що Стасен вважається здавна за прихильника співпраці Америки з цілим світом, а стейт Минесота завжди склонявся до ізоляції, ці правибори („праймеріс") звернули на себе загальну увагу американського політичного світу. Загально говорять, що шанси Стасена пішли незвичайно вгору, а зате впали шанси Дюїя. Кажуть, що ген. МекАртур не схоче виставляти дальше свого імені як кандидата, коли дістає таке мало число у своїм рідним стейті.

ЛУЇС ПОКЛИКАНИЙ ПЕРЕД СУД ЗА ПОГОРДУ.

Вашингтон.—Джан Л. Луїс, предсідник майнерської юнії, дістав від дистриктового федерального судді Т. Алана Голдсборо взвання явитися в понеділок в суді і подати причину, чому він не відкликав страйку шахтярів мягкого вугілля, хоч він дістав такий наказ від суду. Непослух судові вважається за погорду суду й тому як Луїс, так і юнія, наражені на кару, коли не зможуть оправдати свого непослуху.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА БЕЗПРОЦЕНТОВУ ПОЗИЧКУ ДЛЯ О.Д.

Вашингтон. — Президент Труман зажадав від конгресу виасигнування безпроцентової позички у висоті $65,000,000 на будову палати для примішення Обєднаних Держав у Ню Йорку. Умову про уділення позички Злученими Державами підписав 23 березня секретар О. Д. Тригва Лі з американським делегатом Ворен Остином.

КОМІСІЯ ЗА ПРИЗНАННЯ АЛЯСЦІ ПРАВА СТЕЙТУ.

Вашингтон. — Комісія прилюдних земель в палаті репрезентантів ухвалила без жадного спротиву законопроєкт для прийняття Аляски як 50 стейту до Американської Унії. Тому, що ця справа зустрінулася з загальною прихильністю, є вигляди на швидке прийняття її в повній палаті.

КОЖНОГО ДНЯ ОДНА ПРОМОВА ПРОТИ РОСІЇ.

Вашингтон. — У сенаті виголошує сен. Ралф Е. Фландерс кожного дня промову проти Росії за її надуживання Обєднаних Держав для своєї пропаганди. Фландерс твердить, що їй треба дати нагоду поправити свою поведінку, інакше її треба прогнати з Обєднаних Держав.

ЗА ПОШИРЕННЯ СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

Ню Йорк. — Директорка Бюра Прилюдної Допомоги, панна Джейн М. Гой, заявила на річнім зборі Ради Добродійности міста Ню Йорку в готелі Мек Алпин, що вже час почати поважну акцію за поширення суспільного забезпечення на дальших 20,000,000 осіб. Досі 33,000,000 є обнятих таким забезпеченням. Дискусія оберталася коло твердження, що кожна людина в нашому краю повинна мати мінімальний життевий стандарт, якщо ми маємо втримати нашу демократичну систему.

ЗАЛІЗНИЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ПІДВИШКИ ЦІНИ ЇЗДИ.

Ню Йорк. — Шістьдесять залізничих підприємств зо східніх стейтів внесли до Міжстейтової Торговельної Комісії домагання, щоб дозволити їм піднести ціну їзди на особових потягах до 3 центів від милі. Теперішня ціна виносить 2.5 ц. Підвишка на Пулманських возах мала б зрости до 4 ц. замісць теперішніх 3.5 ц.

БОРОТЬБА ЗА ПРОВІРКУ ЛЬОЯЛЬНОСТИ.

Вашингтон. — Комісія неамериканських діянь палати зажадала рішуче від уряду, щоб дозволив їй провірити документи в справі льояльности д-ра Едварда Е. Кондона, директора Краєвого Бюра Стандардів. Проти такого домагання спротивився був давнійше секретар торгівлі В. Аверел Гариман, під якого контролею находиться згадане бюро. Щоб конгрес міг дістати бажані документи від секретаря торгівлі, на це треба ухвалити спеціяльну резолюцію. Та щоб резолюцію ухвалити мусить наперед ухвалити торговельна комісія.

ГОФМАН ЗАТВЕРДЖЕНИЙ НА СТАНОВИЩЕ ГОЛОВИ ПЛЯНУ МАРШАЛА.

Вашингтон. — Сенат швидко затвердив номінацію Павла Дж. Гофмана на становище голови Програми Видужання Европи. Він є тепер предсідником Корпорації Студебейкера. Гофмана назвачив на це становище президент Труман попереднього дня. Перед затвердженням Гофман явився перед комісією закордонних відносин сенату.

Долес опрацював плян антикомінтерну для західного світу

Вашингтон, 7. квітня. — Джан Фостер Долес, республиканський експерт закордонних справ, предявив секретареві стейту Маршалові створення міжнародної організації проти Комуністичного Інформаційного Бюра, щоб охоронити вільні установи Західного Світу. Долес співпрацював з Маршалом в минулому та їздив на конференції міністрів Чотирьох Потуг. Він проектує створення міжнародного бюра шпигунства і пропаганди для західних держав, бо інакше вони не витримають натиску і підпільних затій Росії. Цей плян передав Долес департаментові стейту для студій. Водночас департамент студіює пропозицію, щоб Злучені Держави дали гарантію 5 державам, які в Брукселі створили Західно - Европейський Союз, тобто Англії, Франції, Бельгії, Голандії і Люксембургові.

ПЛЯН ВІДКРИТИ АМЕРИК. РИНОК ДЛЯ СВІТУ.

Богота, Кольомбія. — На Міжамериканській Конференції Злучені Держави виступили з пляном міжамериканського господарського співділання. Мав би бути заключений договір між всіми американськими державами, що вони відворять свої ринки для світової торгівлі. Всі американські країни мали б мати однакове мито і однакову торговельну політику. Плян Стейтів зустрів опозицію Аргентини і деяких інших республік. Проти нього має виголосити промову делегат Куби, д-р Гілеро Белт.

ЖИДИ І АРАБИ СПІЛЬНО ПРИ „КРУГЛОМУ СТОЛІ".

Лейк Сокcес, Н. Й., 8. квітня. — Вчора заснувала неймовірна подія: представники жидів і арабів послухали запропонованого Америкою заклику О.Д. та засіли при одному „круглому столі", щоб переговорювати справу примиря в Палестині, як довго проблема Палестини не буде остаточно вирішена цею міжнародною організацією.

ГОСТРА НОТА АМЕРИКИ ДО ЮГОСЛАВІЇ В СПРАВІ СТРІЛЯНИНИ В ТРІЄСТІ.

Вашингтон. — Уряд Злучених Держав вислав формальний протест до Югославії в справі стрілів на пограниччі Трієсту. Подібну ноту вислала теж Англія. В ноті згадуються випадки стрілів югославських вояків на американсько-англійських вояків. Америка жадає рішуче застановлення такої стрілянини і пошанування Югославією вільної міжнародної території довкруги Трієсту.

МОЖЛИВІСТЬ ЛІКВІДАЦІЇ КОНТРОЛЬНОЇ РАДИ В БЕРЛІНІ

Берлін, 8. квітня. — В Берліні формально ще існує т. зв. Контрольна Рада Союзників, як найвищий спільний орган чотирьох окупаційних потуг в Німеччині. Проте, після останніх потягнень Совєтського Союзу, головно демонстративного виходу совєтського представника зі сесії Ради минулого місяця та після совєтської блокади берлінського транспорту, Контрольну Раду можна вважати за практично зліквідовану, що означає теж остаточний поділ Німеччини. Предсідником Ради на цей місяць є американський губернатор, ген. Л. Д. Клей, і він заявив, що в теперішніх обставинах він не думає скликувати засідання Ради.

Можливість нового совєтського вета в італійській справі

Лейк Сокcес, Н. Й., 8. квітня. — Кілька тижнів тому західні союзники видвигнули домагання привернути італійську суверенність на території вільного міста Трієсту, заповідаючи рівночасно, що вони пороблять дальші заходи з метою прийняття Італії в члени ООД. Ціла акція західних союзників в справі Італії має без сумніву на меті теж недалекі вже італійські вибори та бажання зупинити там совєтський імперіялізм. Подібні намагання в протилежних цілях робить у звʼязку з італійськими виборами теж Совєтський Союз. Перед трьома днями совєтський „український представник" в Раді Безпеки, Василь Тарасенко, видвигнув теж зі совєтського боку пропозицію розглянути щераз подання про прийняття в члени ОД. Італії, але рівночасно зі совєтськими сателітами: Болгарією, Румунією, Мадярщиною, Альбанією, та Зовнішньою Монголією. З усіх названих совєтських сателітів Фінляндія є ще єдиною крайною, проти членства якої в ООД. західні демократії правдоподібно не мали б більших застережень. Натомість виключене, щоб вони погодились признати Москві ще й рмуунський, болгарський та мадярський голоси, як вже признали український та білоруський. Тимчасом, совєтський представник в ОД., А. Громико, вчора натякнув, що Совєтський Союз знову скористав би зі свого права спротиву (вета) проти членства Італії в О.Д., якщо західні союзники не погодяться на совєтських сателітів.

СТВОРЕНО СВІТОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ ЗДОРОВ'Я.

Лейк Сокcес, Н. Й., 8. квітня. — Свого часу в рямках Організації Обʼєднаних Держав створено базу для Світової організації Здоров'я. Проте, для переведення в життя

(Докінчення на стор. 3-тій)

Надія українських скитальників в Европі

МІСІЯ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ В НІМЕЧЧИНІ

На світлині на тлі магазину З.У.А.Д.Комітету в Мюнхені в Німеччині та зібраних там дарів від американських українців на допомогу їх братам на скитанні в Европі, видно керівника европейської місії ЗУАДКомітету, адв. Романа І. Смука з Шикаго (сидить посередині) та Юлію Конюх з Вилкс-Бері, Па, (Гл. Комунікат З.У.А.Д.Комітету на стор. 3-тій).

РОБЕРТСОН ЗАПРОШУЄ НІМЦІВ ДО „СІМ'Ї ВІЛЬНИХ НАРОДІВ"

Дісельдорф, Німеччина, 7 квітня. Британський головнокомандуючий в Німеччині, ген. сер Брайен Робертсон виступив сьогодні у вестфальському німецькому парляменті зі знаменною промовою, закликаючи німців визнати за доконаний факт поділ Німеччини залізною заслоною на дві частини та запрошуючи їх прилучитися до західної „сім'ї вільних народів", що єдино може забезпечити їм мир, свободу й добробут. Ген. Робертсон, що зачав і закінчив свою промову чистою німецькою мовою, пропонував західній Німеччині долучитися до державної оборонної коаліції, створеної недавно в Брюселі пятьма західно-европейськими країнами. Західну Німеччину знову привітають у сім'ї вільних народів і вона гратиме вітальну ролю в Пляні Маршала — запевняв Робертсон. Демократизація західної Німеччини будеться продовжувати і деякі судові присуди, проголошені на політичних засудженців безпосередньо після закінчення війни, будуть тепер провірені. Во головною ціллю політики західних союзників в Німеччині є мир і свобода — говорив ген. Робертсон, повторюючи повільно, що він мас на думці ці чотири елементарні свободи, що їх так добре спреціцзував президент Рузвелт. Заяву ген. Робертсона німці прийняли довгими і без сумнівно щирими оплесками, що було їх єдиною відповіддю на пропозиції британського губернатора. Тільки єдиний приявний комуніст демонстративно вийшов зі залі. Виступ ген. Робертсона, що говорив не тільки в британському, але теж американському і французькому імені, зробив небувале враження. В німецьких і закордонних коментарах дс цего виступу підкреслюється, що ним не тільки потверджено факт поділу Німеччини на західну демократичну і тоталітарну східну, але теж завдано рішального удару усім совєтським намаганням використати Німеччину і німців для своїх імперіялістичних цілей.

ПІСЛЯ ПІДПИСАННЯ СОВЄТСЬКО-ФІНСЬКОГО ДОГОВОРУ.

Гельсінки, Фінляндія, 8 квітня. — Після підписання совєтсько - фінського договору „Дружби та взаємної оборони", у Фінляндії заснували післяпохоронні настрої. Фінці потішаються тільки, що могло статися ще гірше і тому загально вважається, що парлямент ратифікує згаданий договір вже в найближчих днях. Після того фінці сподіються, що Совєти залишать їх в спокою бодай на два-три місяці, але ніхто не вірить, що совєтська „приязнь", якої фінці так бояться, закінчиться тільки на самому договорі.

КОЛОНІЇ ДЛЯ ІТАЛІЇ.

Рим, 8 квітня.— Італійський міністер закордонних справ Карльо Сфорца, сьогодні висловив знову надію, що західні союзники допоможуть Італії включити в свою господарську систему її африканські колонії зперед фашистської доби. Відповідна деклярація мала б бути зложена ще перед італійськими виборами 18 квітня.

ДАЛЬШІ УСПІХИ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Париж, 8 квітня.—Виконавчий Комітет Европейської Господарської Конференції в справі Пляну Маршала поробив дальші важливі рішення і загально сподіються, що ще перед днем 16 квітня зможе відбутися пленарна сесія. Ще завершуться кінцеву форму чартеру і статуту для постійної европейської господарської організації.

ФРАНЦІЯ ЗАПЕРЕЧУЄ ЧЕХОСЛОВАЦЬКІ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

Париж, Франція, 8 квітня.— Французький уряд окремою нотою вчора відкинув обвинувачення червоної Праги, мовляв урядники французької амбасади в Празі допомогли втекти закордон протикомуністично наставленим чехам. Французький уряд називає ці твердження безпідставними та заявляє, що він відкликав би цих урядників своєї амбасади, участь яких в згаданій справі була б достаточно доказана.

НОРВЕГІЯ ІЗОЛЮЄ КОМУНІСТИЧНУ ПЯТУ КОЛОНУ.

Осльо, Норвегія, 8 квітня.— З метою ізолювати комуністичну пяту колону від розмов у закордонних справах країни, норвежський уряд запропонував парляментові створити „окремий комітет для справ оборони закордонних справ" з якого був би виключений один комуністичний член, що тепер є в звичайному комітеті.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ ЗАПОВІДАЮТЬ ПАРАДУ.

Париж, 8 квітня. — Опанована комуністами французька Генеральна Конференція Праці вже сьогодні заповіла велику першо-травневу демонстрацію робітників у цілій країні. Демонстрація має відбутися під знаком домагання 20-процентової підвишки заробітної платні, не зважаючи на всі заходи уряду зменшити кошта прожитку.

ФРАНЦІЯ СКРІПЛЮЄ СВОЮ ВНУТРІШНЮ БЕЗПЕКУ.

Париж, 8 квітня. — У зв'язку з щораз більше інтензивною большевицькою підривною роботою в країні, французький уряд поробив всі заходи для повної контролі своєї внутрішньої безпеки. В тій цілі створено плян, на підставі якого в усіх загрозливих випадках злучені сили поліції і війська будуть діяти централізовано в усіх областях Франції.

ІТАЛІЙСЬКО-ЮГОСЛАВСЬКИЙ РЕПАТРІЯЦІЙНИЙ ДОГОВІР.

Білгород, Югославія, 8 квітня. — Представники Італії й Югославії підписали вчора спільний договір, на підставі якого одна і друга країна зобов'язується взаємно звільнити з тюрми та репатріювати політичних в'язнів італійської національности з Югославії і югославської з Італії.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

ПРИПАДОК В БЕРЛІНІ

У Вашингтоні та Лондоні полагодили офіційно катастрофу з британським літаком, розбитим в Берліні совєтським боєвим літаком, в такий спосіб, що прийняли виправдання совєтського маршала Соколовського, який заявив, що катастрофа, в якій згинуло 15 осіб, сталася припадком.

Що іншого можна було зробити, коли хочеться за всяку ціну вминути війну? Так толкує собі це велика частина американської преси, виявляючи вдоволення, що на цьому сталo. Проте й вона побоюється, що Совєти можуть згодом перебрати мірку у своїх провокаційних діяннях і з їх вини може статись в цій чи другій країні щось таке, що може спричинити війну.

Те, що сталось в Берліні, не є тим, що можна вважати „невинним припадком". Сама катастрофа може бути припадком, але й її не було б, коли б не було совєтських провокативних діянь в Берліні, спрямованих до цього, щоб змусити американців, британців та французів покинути це місто й залишити його совєтській адміністрації. Це, що в одній частині Берліна існує демократія, а в другій диктатура, Совєтам не до вподоби і вони хотіли б позбутись демократичних сусідів. Одначе Вашингтон заявив, що не поступиться.

Це значить, що „холодна війна" буде далі продовжатись на берлінському терені. В цьому вина в першу чергу самих американців. Платять за те, що були легковірні й легкодушно пішли Совєтам на уступки, коли вже війна добігала до самого кінця. Стоячи з великою американською армією майже під Берліном, ген. Айзенгавер здержав дальший похід на Берлін і ждав, поки не надійдуть совєтські війська. Подібне сталося і з Прагою, якої не дозволено зайняти армії генерала Патона, бо столиця Чехословаччини була зарезервована для червоної армії. За ті грубі помилки, перед якими деякі вже тоді остерігали Вашингтон, приходиться тепер грубо платити. Тому тепер маємо до діла не тільки з такими „припадками" як у Берліні, але й з такими, які сталися в Чехословаччині, а які є властиво ціллю совєтської політики. Провокативні „припадки", щасливі, чи нещасливі, є тільки малою, совєтською грою, яка має випробувати грунт, як далеко можна б їм посунутись. В берлінському випадку совєтська війна нервів хоче пізнати, якої реакції можуть сподіватись Совєти, коли б вони взялися здійснювати свої остаточні плани в цій частині Німеччини (включно з Берліном), яка є під їхньою контролею.

Теж треба памятати, що диктаторам необхідні зовнішні успіхи, щоби взагалі могти вдержатися при житті. Те саме відноситься і до диктатури на Кремлі. Раз Москва пішла на підбій світу, то зупину немає. Не піде в Італії чи Франції, мусить піти в Німеччині, Фінляндії, чи де там. Тому можна надіятись усюди різних „припадків", а цього в Америці найбільше лякаються, хоч і знають, що Сталін війни тепер не хоче, бо Совєти не можуть її ніяк виграти. Через те й зброїться Америка. Вона не боїться тепер виповідження війни збоку Совєтів, ні сама не має найменшого заміру якусь війну зачинати, але припускає, що можуть статись такі совєтські провокації, на які не буде вже ніякого виправдання, а які годі буде збути мовчанкою чи словним або письменним протестом.

УРЯД І ЛУЇС

Правовий уряд повинен опиратися на законі і послугуватися правними методами. Федеральний уряд у Вашингтоні це знає і тому саме важко йому знайти спосіб, як спинити страйк шахтярів мягкого вугілля. Такого закону, щоб влада могла приневолити робітників вернутися до праці, нема. Воєнні повновласті президента вигасли. Вправді робітничий закон Тефта-Гартлія дає урядові спроможність глядіти на страйк збоку „крайньої необхідности", але президент Труман, як голова держави, гостро таврував цей закон і відмовився його підписати. Послідовно, він не може використати нового закону з таким переконанням, як робив би тоді, коли б закон був переведений за його згодою. До того й стан „крайньої необхідности" — пливке поняття. Звичайно воєнний стан називають „станом крайньої необхідности". Як довго наша країна не вмішана в стрілянину війну, так довго це нормальні часи. Отже, коли навіть закон дозволяє урядові ужити постанови закону Тефта-Гартлія на випадок національної конечности, то тут може виринути спір, чи теперішній стан справді такий, щоб можна робітникам наказувати йти до праці. Та сяк чи так, а ситуація така, що вугільний страйк дошкулює важко цілій країні.

В демократичній державі уряд рахується з настроєм населення. До того це передвиборчий час і урядовій партії не дуже хочеться наражувати себе на втрату популярности серед виборців. Це добре знає Джан Л. Луїс, голова краєвої юнії шахтярів. Біда тільки, що нерозумно користає з цього положення. Те, що він облегшує свою ролю хитро перед судом у такий спосіб, що робить поворот страйкуючих майнерів до праці залежним від особистого переконання кожного вуглекопа, а не від його зарядження, чести йому не приносить. Майнери самі добре знають, хто рішає. До того юнія має прецінь монополь в переговорах, як правний так і фактичний. Правний тому, що закон дає робітничим організаціям виключне право до ведення переговорів; фактичний тому, що існує лише одна юнія вуглекопів і ніхто навіть не думає про створення конкуренційної майнерської юнії. Кожний знає, що Луїс є „босом" і він розказує в майнерській юнії.

Коли йде про саму справу, тобто про признання майнерам старечої пенсії, то таке домагання є цілковито оправдане. Робота під землею, без сонця, виснажує передчасно сили шахтяра й він повинен решту життя провести на поверхні землі, як кожна інша людина. Одначе треба признати, що признання пенсії від 60 року життя і по $100 місячно це свого роду революція в американському промислі. Досі рахувались з тим, що старість починається від 65 року життя. Теж і це важне, що вугільні барони тих грошей зі свого кармана не дадуть. Це платитимуть покупці, й вугілля подорожіє, як тільки дійде до згоди в справі цеї пенсії. Справа пенсії не є в цьому страйку головною, а головна є форма, в якій цю справу видвигнено і в якій домагаються її переведення. Вашингтонський уряд не є проти пенсій, а тільки проти страйку, бо він паралізує господарку країни.

Коли кожну робітничу справу (і загалом всяку іншу прилюдну справу) будемо налагоджувати примусом, то життя у таких відносинах буде війною нервів, подібною до цеї, проти якої підносяться голоси бунту у цілому вільному світі. Спосіб, у який веде свою акцію Луїс, вважають війною нервів, яка є так само дошкульна робітникам як і публиці й урядові. Вашингтонський уряд не є ворожий робітництву. Та він повинен виконувати закони і керувати нацією як цілістю. Ніяка група не може своєю поведінкою приневолювати уряд до послуху, бо інакше уряд перестав би бути слугою народу, а став би виконавцем волі цеї чи другої групи, що було б диктатурою групи. Така диктатура може помстити і в Америці. Вона навіть не мусить бути диктатурою комунобольшевиків, але диктатурою різних демагогів, самолюбів та амбітників з фашистівськими нахилами. Тому на сторожі правовости уряду повинен станути ввесь загал громадян, шануючи давню традицію влади більшости. Потурати нині будь якій диктатурі дуже небезпечно. Европа повинна буди для нас у цьому доброю наукою.

Обовязок уряду влучно схарактеризував перший президент Америки, Джордж Вашингтон, коли сказав: „Уряд це не самий розум, ані не красномовство. Це є сила. Уряд як і вогонь, це небезпечний слуга і страшний пан — тому не можна йому навіть на хвилину давати нагоди до невідповідального діяння".

Коли ж демагоги і невідповідальні елементи хочуть різними підступами спонукати уряд до невідповідального діяння, загал населення мусить добре вважати, щоб до цього не допустити.

Отсі речі треба мати на увазі, коли хочеться добре розуміти, чому вашингтонський ряд проти Луїса. Це не є акція проти майнерів, ні проти страченої пенсії, яка їм слушно належиться. Це акція проти бундючних виступів Луїса, проти його диктаторської тактики, яка шкодить цілій країні, а майнерам добра не приносить. Особиста амбіція Луїса вплутується тут в цілу майнерську проблему і демагогія одної людини, яка поводиться по диктаторськи, шкодить не тільки цій людині, але й цілому зорганізованому майнерсько-робітничому рухові.

НОВІ ТВОРИ Т. ОСЬМАЧКИ

На еміграції знайшлася значна скількість українських письменників. У час, коли на українських землях може існувати тільки література катохвальна, коли все живе і творче винищено, а тепер випалюють в душах письменників останні сліди вільної думки — література української еміграції набирає особливого значення. Вона — справжній голос української душі, української людини і тієї неповторної доби, в якій їй доводиться жити.

Та еміграційна література є справді всеукраїнська, бо творять її письменники з усіх українських земель; є між ними і значна скількість молоді, і то такої, яка іншого життя поза підсовєтською не знала. Скинути з себе совєтську ідеологічну рубашку не було для них ніякою проблемою і вони без труднощів включилися в загальний літературний процес. Немає сумніву, що сьогодні на еміграції знайшлись би також мало не всі визначні світочі підсовєтської української літератури — коли б їх тільки не вивезено свого часу (1941) силоміць до Уфи. Покійний Аркадій Любченко, один з тих визначних, якому щасливим припадком удалося втекти з конвою, розповідав авторові цих рядків про те, як то навіть орденоносцям. стояли сльози в очах — так дуже хотіли лишитися...

З відомих письменників удалося залишитися на Україні і потому вирватися на Захід — небагатьом. До тих небагатьох належить і Тодось Осьмачка.

Ще 1922 р. він дебютував у Києві збіркою „Круча" і пізніше другою — „Скитські вогні".

Сергій Єфремов у своїй історії української літератури відзначив прихильно Осьмаччин органічний і стохійний талант. Проте, в умовах совєтської окупації він на Україні місця і нагоди для дальшої творчости не знайшов, просидів щось сім років по вязницях і лікарнях (симулював божевілля). Аж 1943 р., прибувши до Львова, видав збірку поезій „Сучасникам" і незабаром на Літературному Конкурсі „Українського Видавництва" отримав нагороду за повість „Старший боярин". З тією повістю під час війни і після неї сталася своєрідна трагедія: один примірник повісти пропав у цензурі, другий — загубив десь сам автор, зберігся тільки третій, що його вивіз один з редакторів видавництва і заховав у Відні. звідти тільки з труднощами вдалося його витягнути і врешті видати.

Перед нами дві нові книжки Осьмачки: поема „Поет" і згадана вже повість — „Старший боярин".

„Поет", велика, на 628 октав, поема викликала після своєї появи дуже противречні відзиви від беззастережних похвал і рівнювань до Данте і Шевченка — аж до цілковитих заперечень, а то й висміяння. В дійсності, та поема справді важко доступна читачеві: автор дуже нещасливо вибрав для свого твору форму клясичних октав, які зовсім не в характері його експресіоністичної творчости, і через те в багатьох випадках авторове багатство образів та почувань, можна сказати, розсадило зовнішню форму його восьмивіршу, який самою своєю природою вимагає досконалости й вирафінованости. Тому можна б повторити слова покійного Ю. Клена про ту поему: що вона є тільки матеріялом, з якого щойно можна б створити поетичний твір.

Темою „Поета" є загибіль українського села під большевизмом. Герой поеми Свирид Чичка має, безперечно, багато автобіографічних авторових рис. Оба вони вийшли з того селянського світу, що був утривалений тисячолітніми традиціями, власною незрушною мораллю й етикою. Комуністичний експеримент, що нищив з корінням предковічний лад українського села, став для того села катастрофою космічних розмірів. Це було викорчування того, що було найглибшою опорою українського буття — селянської душі. Осьмачка, власне, представник того селянського світу і трагедію села відчув він і зареагував на неї всіма фібрами своєї душі. Від образів реалістичних, як вбивство чекістами Свиридової родини, автор дедалі переходить у містику, де змагаються вже не конкретні сили, а символістичні усоблення добра і зла, правди і неправди, Бога і чорта. Тут Осьмачка глибокий і щирий, але, як згадано, не зумів висловити своїх почувань у відповідній формі, яка доходила б до свідомости читача. А то — ми мали б твір, який в українській літературі міг би займати таку позицію, як у польській „Беньовський" Юл. Словацького.

Зовсім інше і набагато позитивніше враження викликує повість „Старший боярин". Потреба вкладати бачене і відчуте в строгі розміри віршового рядка і вимогливої (в октаві потрійної) рими, в цьому, написаному прозою, творі відпала і, тим самим, автор зумів уповні висловити те, що хотів сказати. Немаловажне, що повість має й цікавий сюжет, який тримає читача в напрузі, тобто, в повісті є головна передумова для того роду літератури — дія. Вона відбувається ще 1912 р. і зображує своєрідну групу українських революціонерів-бунтарів, які заклали малий гурт новітніх гайдамаків і збройно намагалися розвязувати складні національні і соціяльні проблеми на тодішній Україні. Але головне, мабуть, для автора був показ того українського села, з його патріярхальними звичаями і народним мітом надреальних вірувань, села, якого нещадне знищення зображує, власне, „Поет". У традиції писання критика пригадує манеру Гоголя, і це вірно. Ми додали б ще Марка Вовчка, якого стиль народної розповіді близький до Осьмаччиного. Та це тільки традиції, які автор використовує по свому. Але Гоголь, і Марко Вовчок — майстри композиції, а в ній Осьмачка просто безпорадний; але зате є в нього своєрідна безпосередня сила стихії, якась особлива первісність і вміння схоплювати правдиво і глибоко життєві моменти. Ось опис співу, що його співають його новітні гайдамаки:

„Усі співали, стоячи неначе колядники, з таким диким і могутнім надхненням, з яким не співав жадний світовий артист у жадній державнім театрі. У Підотаманчого з чола стікав піт і він не помічав, Деркач держався рукою за душу і сльози бігли у нього по бороді аж на вуса, а Лундик, почервонівши ввесь, виводив голосов із серця таку міць, яка, вічне не втомлюючися, рветься до сонця із підземелля. І яка зараз, злившися з іншими голосами, здавалося, була душею тією, що жила колись у гайдамацьких кістках і плакала, аж луни і тепер гудуть із-під землі... Але найвища нота тоді лунала про те, що Україна як би і вернулася до них, віднята назад у ворога, то не була б такою, якою вона йому видавалася. І плакала козацька душа, що минулого вирвати з памяти ніхто не здолає... І що прийдешня Україна буде горем, без якого жити не можна вже й сьогодні на землі...".

Ціла творчість Осьмачки є скаргою за знищення тієї України, що колись була і якої образ поет носить у своїй душі досі, і не може забути. Його жаль оправданий, але водночас чи не виринає перед нами проблема: прийняти кожну Україну, яка є чи буде, хоч би в ній і нічого не залишилося із старого? Прийняти й виповнити своїм, новим, змістом. Селянський традиціоналізм Осьмаччиної свідомости не уявляє собі іншого образу України, як той, що був, і він слушно бачить безрадісні його перспективи в майбутньому. Він — поет майже загиблого світу, але, на щастя, є ще й інший, і його образ носять у своїй душі інші поети.

С. Гординський.

ВАЛЕРІЯН ПІДМОГИЛЬНИЙ

ПОВСТАНЦІ

Оповідання

1)

В хаті борщ був на столі.

Мати розповідала, що в Павлихи врешті таки народився син, а в Панасенків іздох кнурець.

Борщ знищили, й мати відвихнулась до печі витягати інші страви.

Прокіп витер губи рушником і запитав Тараса:

— А як же мені самому господарювати?

Тарас замислився, й напруження вузькими стьожками сповило його засмагніле обличчя.

— Уже ж обсіялись, а жати я повернуся, — впевнено сказав він.

Прокіп посміхнувся.

— Хіба що так, — скепкував він.

Мати вийшла з хати за солоними баклажанами.

Прокопове обличчя враз стало тверде. Його не можна було б урубати сокирою.

— Ідн!

За цими словами щоки його звисли, і зморшки нещадно порізали чоло. Він глибоко зітхнув, мов хотів набрати в легені на завше повітря і вже не дихати.

Прокіп хитнув головою.

— Коли?

— Завтра вночі.

Мати повернулася з червоними кулястими баклажанами.

***

Увечері Тарас, замішавши коням, вийшов у садок і схилився на тин. Вишня поклала йому на бриль білі пелюстки.

Біля крамниці Споживчого Товариства бавилась дітвора. Вереск її лунав понад річкою.

Тарас підвів голову до неба. Вишня подарувала йому ще своєї краси.

Небо було недосяжне. З цього стало сумно, як то завше буває весняної ночі, коли жінка тебе не кохає.

— — — — — — — —

Вночі другого дня рушили. За селом Тарас із Остапом зупинились і чекали на Марка Чмуля. Той мав право спізнитись: у його була кохана.

Тарас притулився до ночі й застиг. Тиша його скорила і стала йому замість душі.

Остап заклав обійму в рушницю і клацнув. Він хвилювався. Тиша до нього не йшла, бо мав він маленьке серце.

— Найшов час, — мимрив Остап до Марка.

Він витяг обійму і став ладнати в ній набої.

Тиша тим часом стала Тарасові замість очей.

— Міг би вчора попрощатись, — бубонів Остап.

Синьою плямою підплив Марко й засміявся.

— Шлик є, — похвалився він: — китиця срібна!

Вони взяли рушниці на плечі й посунули назустріч шляхові.

— Раптом Тарас одчув, що тиша покинула його й подалася назад до степу.

— Немає, хто б кохав, — похапцем заговорив він: — немає і шлику... немає срібної китиці...

Його сум грізною хмарою повис над Остапом. Він міцно стиснув рукою рушницю і промовив:

— Мовчи, мовчи!

Маленький Андрійко наздогнав їх і влесливо забіг наперед.

— Тобі що? — здивувався Марко.

— З вами... винувато відповів хлопчик.

Марко похмурився.

— Додому, — суворо сказав, а то поясом.

Андрійко несміливо зирнув на Тараса з Остапом. Ті мовчки кликали до себе тишу:

Тоді малий погірдливо струснув головою й миттю подався назад.

Остап глянув йому вслід і жахнувся степу: той збільшувався й поширювався, як потоп.

— Село... — прошепотів він, показуючи рукою в той край, звідки вони йшли. Голос його захитався, як підрубане дерево.

Остап упустив рушницю, й сам упав обличчям до землі. Тільки но почулося тремтіння його ридань, Тарас потонув у тиші.

Марко не зводив очей з того, що на повні груди пив силу землі.

— Ех... — прошепотів він, і здійняв шапку.

Та Остап ураз випростувався й одійшов набік. Він нахилився до степу й гукнув:

— Я!...

Сам же зробився кам'яним і сірим. Тільки кохання здоло б його ворухнути.

Так він стояв, поки не скорився степ і не вклав йому в серце своєї безкраїности.

Вони знову пішли, лишаючи сліди на вогкій землі. Тепер їхні сліди червоніли перемогою.

Праворуч срібної криниці знову несподівано виринув Андрійко.

— Чи бачиш, пуцьвірінок, — з пошаною промовив Марко.

— Перестрінув таки, додав Остап і лагідно забрязчав залізячкою на рушниці.

Тарас мовчав. Ніч оддавала йому своє прозоре тіло і стиха дихала сумом. Степ подавав йому міць нерухомости та спокій потужности.

Вони йшли далі, обережно ступаючи по землі, немов лізли по драбині на небо.

(Дальше буде).

КОМУНІКАТ

ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ.

ОРГАНІЗАЦІЯ ХАРЧОВОЇ ДОПОМОГИ.

Управа ЗУАДК одержала повідомлення від свого представника в Німеччині, що ІРО достовило вже до складу Комітету повних десять вагонів харчів, в цьому і 5,000 військових харчевих пакунків, вартости 50,000 дол. та значну кількість товщу і других потрібних речей.

Рівночасно з Харчевого Відділу ЗУАДК а Філаделфії вислано до Німеччини та Австрії поверх 40,000 фунтів харчів (в місяці березні 1948), а Американська Заокеанська Допомога (Америкен Оверсіс Ейд) приділила нам за місяць березень 2,000 харчевих пачок. Разом, в місяці березні одержало ноше представництво в Німеччині поверх 300,000 фунтів продуктів на загальну вартість 90,000.00 долярів.

Хоч позірно ці числа виглядають дуже великі, то потреби наших скитальців багато більші. Однак при добрій волі цілого нашого громадянства, при згідній праці наших церковних та світських організацій, американська наша громада може вдержати цю місячну поміч в кількості 300,000 фунтів, щоби започаткована харчева допомога була постійна, плянова.

ПИСАНКА ДЛЯ СКИТАЛЬЦІВ.

Вдержати цей рівень зможе наше громадянство. Є повна надія, що на найближчих 4 місяці ЗУАДК дістане приділ в 2,000 харчевих пакунків від Американської Заокеанської Допомоги, себто приблизно 60,000 фунтів. Решту, себто 240,000 фунтів, мусить зложити наше громадянство у формі писанки для наших скитальців.

Коли в місяці березні Харчевий Відділ ЗУАДК у Филаделфії, працюючи тільки раз в тиждень, міг висилати 40,000 фунтів харчів, то цю кількість можна легко збільшити шостикратно, коли прийде відповідна кількість харчів, коли наші громади та поодинокі особи вишлють негайно пакунки з товщем, цукром, какао, чи другими продуктами на адресу:

Ukrainian American Relief Committee
847 N. Franklin St.
Philadelphia 23, Pa.

Присилати найкраще пакунки 50 фунтові з одним родом харчів. Харчевий Відділ ЗУАДК вишле це негайно військовою поштою до Німеччини та Австрії. Управа ЗУАДК подає до відома нашого громадянства, що коніта посилки звертає наш уряд усім Допомоговим організаціям, в тому і ЗУАДК.

Організації чи поодинокі особи, які бажали б взяти участь в цій туманній акції, а не мають змоги вислати пакунка, можуть присилати рівновартість в грошах, а Комітет закупить від їх імені відповідну кількість харчів.

ЗБІРКА ОДЯГУ ТА ВЗУТТЯ.

В злуці зі збіркою харчів не можна забувати теж за збірку одягу та взуття, недостачу яких відчувають в першу чергу новоприбувші скитальці (УПА), чоловіки та малі діти.

Жіноча Секція ЗУАДК в Ню Йорку, яка від довшого часу веде збірку одягу, звертається зі щирим проханням до наших громад та громадян перевести у себе негайно збірку одягу та взуття і зібрані речі пересылати негайно до:

UNITARIAN COLLECTION WAREHOUSE
UKRAINIAN RELIEF
31 E. 35 St., New York 16, N. Y.

РЕЄСТРАЦІЯ МЕШКАНЬ ТА ПРАЦІ.

Харчева допомога є тільки одною частиною допомоги. Друга поміч, це в постійному переселенні. Для помочі в переселенні до Злучених Держав ЗУАДК мусить мати велике число реєстраційних листів, які висано до усіх наших громад та організацій. Хто ще не виповнив реєстраційного листка, хай це зробить ЗАРАЗ та вишле до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Харчева поміч, допомога збіркою одежі та взуття як і поміч в переселенні — хай це буде наша цьогорічна ПИСАНКА для українських скитальців в Европі.

Злуч. Укр. Американський Допомоговий Комітет.

АДРЕСИ УКРАЇНСЬКИХ ДОПОМОГОВИХ КОМІТЕТІВ В АМЕРИЦІ І В ЕВРОПІ

Злучені Держави Америки:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc., P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Бельгія:
Comite Ukrainien de Secours en Belgique, 23, rue de Industrie, Bruxelles, Belgium.

Англія:
1) Central Ukrainian Relief Bureau, 218 Sussex Gardens, Paddington, London W. 2, England.
2) Ukrainian Relief Committee in Great Britain, 188 Cheetham Hill Road, Manchester 8, England.

Італія:
Comitato Ucraino d'Assistenza ai profughi Ucraini in Italia, Passeggiata del Gianicolo 7, Roma, Italia.

Канада:
Ukrainian Canadian Relief Fund, P. O. Box 2136, Winnipeg, Man., Canada.

Бразилія:
Comite Ucraino de Auxilio as Victimas da Guerra, Rua Martim Afonso No. 381, Curitiba, Parana, Brasil.

Аргентина:
Comite Ucranio de ayuda a las victimas de guerra, Calle Victoria 676, Buenos Aires, Argentine.

ЗАГАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ:
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St. Annex, New York 8, N. Y., U. S. A.
UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE
711 McIntyre Building, Winnipeg, Man., Canada.

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли зміняєте свою адресу, а Ви є ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви є передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки.

Адм. Свободи.

Еволюція громадянських прав в Америці

Ранні поселенці в Америці поклали основи сучасної демократичної форми державного управління та наших громадянських прав і свобід ще задовго до того як Злучені Держави сформувалися як держава, „роджена в свободі, посвячена ідеї, що всі люди створені рівними". Пригадують про це американцям ті важні історичні документи, записи, що виставлені в Потязі Свободи (Фрідом Трен), що обїздить всі стейти.

Показним серед тих документів, які вказують на шлях розвитку як державної, так і особистої свободи в Новім Світі, є перше видання так званого „Мейфлавер Компакт". Це була догода, що її зробила група пилгримів, в 1620 році, коли на кораблі Мейфлавер вони прибули до порту Плимут. Згідно з тою догодою, ті, що її підписали, зобовязувалися коритися „такому урядові та говернерам, яких вони будуть вибирати по загальній згоді". Цей договір став основою демократичної форми управління, що її створила колонія в Плимут і передвістником конституційної форми державного життя, принятого пізніше тринадцять колоніями.

В Потязі Свободи є також перше видання (1644 року) невеличкої книжки, в якій Роджер Вилємс твердить, що всі люди і всі вірування — поганська, жидівська, католицька так само як протестантська — природним законом є управненні до свободи. Цей молодий священик, вигнаний за свої погляди з колонії Масачусетс, заснував перше поселення в Род Айленд — Провиденс. Тут він заклав основи релігійної свободи, що пізніше увійшли в стейтові, а далі і в федеральний „Бил оф Райтс".

В Потязі Свободи можна побачити також числа часописів, на сторінках яких р. 1734 Джон Пітер Зенгер — молодий друкар, роджений в Німеччині — провадив боротьбу за свободу преси.

Розглядаючи інші документи, відвідувачі Потягу Свободи відновлюють в памяти великі події, що вели до американської незалежности. Передними Томи Джеферсона „грубий нарис" славного документу, де говориться: „Ми вважаємо самозрозумілю правдою, що всі люди створені рівними..." А ось проект Конституції Злучених Держав та оригінал резолюції конгресу, знана як „Бил оф Райтс" (перших десять додатків до Конституції). Дальший шлях розвитку людських прав веде до Проголошення Звільнення, яким Абрагам Линколн сповіщав волю нігерським невільникам. Є там сенатська пропозиція додатку до Конституції про заборону невільництва законом цілої країни. Інші документи вказують на довгі змагання американських жінок за право голосу; на повільне поширення громадянських прав і свобід на американські посілости на островах; на боротьбу за мир та забезпечення прав людини для всіх народів, що є включено в чартер Обєднаних Держав.

Багато американців вважає відповідним, що цього року, коли Потяг Свободи робить свою історичну поїздку, президент Злучених Держав пропонує закріплення громадянських прав для тих американців, що все ще терплять від несправедливости зогляду на кольор шкіри, расу, релігію, національне походження та навіть зогляду на економічне положення. Як вказують документи, зібрані в Потязі Свободи, людські права здобувалися боротьбою. Це має своє підтвердження і в сучасному спротиву до жадання президента про громадянські права для всіх. На півдні, конференція говернорів південних стейтів радить населенню їх стейтів „боротися до останнього кроку проти номінації кандидатом на президента або віцепрезидента такої особи, що стоїть за подібним втручанням в стейтові права..." З другого боку, звичайні, демократичні американці, де-б вони не були, а також робітничі, релігійні, освітні та громадські організації підтримують жадання президента.

Як для прихильників пропонованих законів для поширення громадянських прав, гарантованих Конституцією, так і для противників, Потяг Свободи має велике значіння. Воно поглиблюється тим захопленням, з яким населення різних міст відвідує Потяг Свободи. Це захоплення вказує на високу оцінку своїх прав, як вільних громадян, і молодими і старими та пошану до тих історичних документів, які вказують на еволюцію тих прав та державного життя народу. Це також дає запевнення, що ця країна буде й надалі йти вперед до своєї історичної мети — людської свободи і рівности для всіх, під охороною справедливих законів.

Загальна Рада.

СТВОРЕНО СВІТОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ ЗДОРОВ'Я.

(Докінчення зо стор 1).

постанов ОД, необхідно було щонайменше 26 країн-членів О.Д., що підписали б чартер цеї організації. Вчора представники підсовєтської України і Білорусі та представник Мексика повідомили генерального секретаря ОД., Тригве Лі, про своє приступлення до Організації Здоров'я, доповнюючи тим самим необхідну кількість початкових членів. Тим самим, Світова Організація Здоров'я почпнає своє офіціяльне існування. Україна повинна дати 0.84%, Білорусь 0.22%, а Мексико 0.63% вкладу в загальний бюджет організації. Америка, що вже давно зголосила свою участь в цій організації, сама покриватиме 39.86% її загального бюджету, висоту якого встановлено на $6,000,000.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

2. квітня 1908 р.

КІНЕЦЬ ПРОЦЕСУ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

Касаційний трибунал у Відні розсудив зажалення неважности внесене українськими університетськими студентами зі Львова і д-ром Володимиром Бачинським, котрих засуджено за нищення образів ректорів львівського університету під час звісних розрухів на тому університеті. Трибунал звільнив від вини й кари цілковито д-ра Бачинського, студ. Дідуника і Цяпку, а 5 інших мусять відбути кару одномісячної тюрми. Це такі: Бабій, Ціховський, Левицький, Гладкий і Рахинський. Останній походить з російської України.

9. квітня 1908 р.

ПОМЕР ПРОФ. АНТОНОВИЧ.

Дня 21. березня 1908 р. помер в Києві Володимир Антонович, професор історії в університеті св. Володимира, член-основатель Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, почесний член тов. Просвіта у Львові і пр. Зі смертю Антоновича український нарід поніс найбільшу втрату. Це був не лише один з найбільших українських учених, але і один з головних представників відродження української ідеї.

В СПРАВІ БУДОВИ ПАМЯТНИКА ШЕВЧЕНКА В КИЄВІ.

Від губерніяльної земської управи в Полтаві, наспіло письмо з датою 26. лютого до редакції „Свободи", в якому прохають помістити оповістку про будування памятника Т. Г. Шевченкові в Києві в 1911 р. Земська управа прохає складати жертви на памятник і присилати на її адресу в Полтаві. Редакція „Свободи" помістила оповістку, а крім цього редакційну статтю з нагоди Шевченкових Днів, а теж зазив до громадянства в Америці присилати жертви на будову памятника до редакції. Призбирані гроші буде відсилати „Свобода" у призначене місце.

МІСЦЕВІ ВІСТІ.

В Ню Йорку відбулися 22. березня загальні збори читальні при церкві св. Юрія. До нового уряду ввійшли: А. Петрів, голова; п-на Евг. Ошитко, заступниця; справник — Ярослав Гундич; кас. — Михайло Нижникевич, бібліотекар — Ст. Шевців. Ухвалено назвати читальню ім. Шевченка. — Друге віче в Бруклині відбулося 28. березня. Предсідником був Мих. Заверуха, секретарювали Павло Муж і Гр. Тимчишин, реферат виголосив Еманул Теодорович. Говорив про безробіття і про біжучі справи. Рішили заложити українське робітниче бюро. М. Заверуха повідомив, що вже знайдено приміщення для читальні. — 22. березня відкрито читальню в Джерзі Сити стараннями о. А. Улицького, місцевого пароха. Читальню назвали „Просвіта", а до уряду ввійшли: предс. — М. Сидор, секретар — А. Гела, касієр А. Онисик, бібліотекар — Т. Яворський. Членів вписалося 88, а грошей зібрано $14.85. Читальня приміщена в церковний залі.

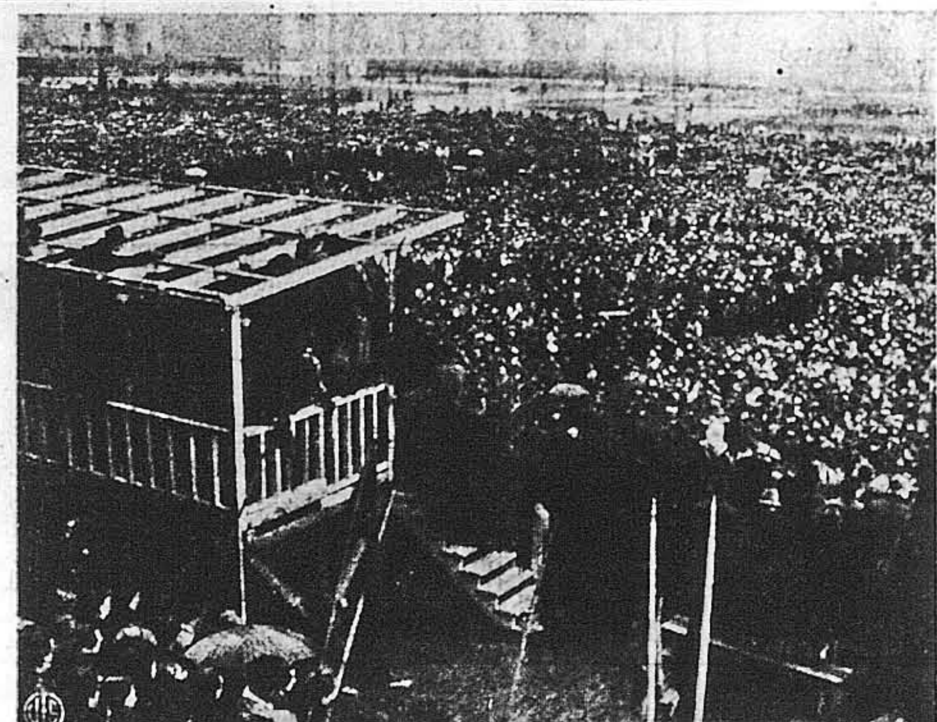
ЩО ПИШУТЬ?

З ПЕРЕЖИВАНЬ УКРАЇНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА.

(З листа священика, тепер під американською окупацією в Німеччині, з дня 23. січня 1948).

З правдивим зворушенням серця читав я Ваш лист з 14-го січня, з якого виходить, що незнаний мені особисто наш священик витягає свою братерську помічну руку та стремагає в нещасті, яке стрінуло мене й моїх дітей. Остання моя парафія була в..., Станиславівської єпархії. Мою дружину вбила бомба з большевицького літака таки в нашому селі. Маю троє дітей, які находяться разом зо мною в Німеччині. Мойого тестя, пароха, о. НН., замордували большевики, коли прийшли в 1940 нас „визволяти". Мого брата, пароха в..., розстріляли большевики вже тепер, в 1945 р. Осьтак, у практиці, виглядає свобода віри і церкви в червонім раю. Віза на відвідини своєї родини в Галичині большевики Вам ніколи не дадуть. Вони не дозволять на це, щоб люди побачили правду і їхали туди, звідки можуть привезти правдиві вісті про „рай". Той страшної нелюдської дійсности ніхто з Вас в Америці навіть у маленьким приближенні зрозуміти не може. Ви люди іншого світу, світу волі й свободи. Не може Вам навіть у сні приснитися, як виглядає царство сатани. Нам страшно й гірко, коли ми нераз читаємо Ваші американські газети, в яких наші, збаламучені українці, вихвалюють червоний „рай". Я бажав би собі, щоб такі люди поїхали хоч на 3 місяці самі до цього „раю" і вернувши звідти, оповіли людям, що це є. Вони не лише дітям, але й унукам заказували б вірити большевикам.

Приступаю до моєї особистої справи. Не присилайте мені грошей, а харчі, бо за гроші тут ледви чи можна що купити. Потрібні нам дуже товщі, все одно, смалець, маргарина чи олива. Дальше потрібні сухі овочі, бо це хоронить від цинги й шкорбуту. Дітям чині... кривавляться ясна і хитаються зуби, внаслідок браку вітаміни. Дуже нам потрібне конденсоване молоко в бляшанках. Такі харчі для нас тисячу раз цінніші ніж гроші, бо ми стоїмо перед загрозою голодової катастрофи в Німеччині...

ПРОТИ-КОМУНІСТИЧНЕ ВІЧЕ В БЕРЛІНІ. — В часі, коли в совєтській частині Берліна німецькі комуністи парадували з нагоди революції з 1848 року, німці некомуністи відбували в британській частині міста масове віче, яке бачимо на картині. Не зважаючи на зливу віхові, німці пильно слухали промов бесідників, які звертали їхню увагу на комуністичну небезпеку.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЧЕСТЕР, ПА.

Збори Союзових відділів.

Згідно з оголошенням в „Свободі" відбулися 28. березня збори Союзових відділів в салі при 4 і Ворд вулицях, на яких явився головний касієр Роман Слободян і головна радна Олена Штогрин з Филаделфії, а також і організатор Антін Маланчук. Делегатів, які пристало на нашу громаду, прибуло багато. Вони вибрали предсідником нарад Григорія Стенька, а секретарем Данила Яворського. Відкривши наради, предсідник представив головних урядників У. Н. Союзу і прохав вислухати уважно їх промов та аргументів. Секретар теж прийшов до слова і жартами та поважно зясував стан відділів У. Н. Союзу та їхню працю в громаді.

Щойно по таких „місцевих" промовах прийшов до слова головний касієр, який говорив про історію, розвиток, діяльність, заслуги Батька Союзу і про його спосібність допомогти членам у нещасті, а українській громаді і народові в важких хвилинах їх життя.

Як люди все те уважно вислухами, аж тоді зрозуміли, що то є той наш Батько Союз і тому подякували ревними оплесками референтові за його вмілу промову.

Пані Штогрин виснила, які користи мають члени У. Н. Союзу, коли належать до своєї організації. В першу чергу це є користи для членів, як для людей, отже на випадок нещастя в родині, часом на випадок потреби затягнути позичку, а дальше для допомоги під час недуги й для вивчення дітей. Коли так вказала на користі, то теж згадала, як то українські жінки повинні для себе використувти оті добродійства і ще й другим пояснювати, щоб їх захотити до членства. „Коли нас буде багато, тоді буде громада, а коли є громада, то буде й сила" пригадала пані головна радна і це так людям подобалося, що громом посипалися оплески на знак одобрення.

А п. Маланчук, як здібний організатор, показав людям, як можна організувати членів так, щоб вони самі хотіли вступати до У. Н. Союзу, а не так, щоб їх силою тягнути, бо то „гнилим конем не доробишся".

А що розумно говорив п. організатор, то пізнати було з того, що приступили люди до дискусії і багато запитували п. Маланчука, як перемогти різні труднощі. То він їм виснював як на долоні і так кожний зрозумів, що то не треба нарікати, як є яка трудність, але треба працювати, щоб показатися майстром.

А потім п. Слободян ще сказав: „Не штука то словами сказати, що вже будуть нові члени, але треба ділами виказати свою спосібність". Тоді люди прирікли, що ділами засвідчать свою прихильність і працездатність. А п. організатор сказав від себе, що піде по хатах з кожним членом, коли йому треба помогти при організуванні, а в першу чергу з секретарем і не вступиться з громади, доки люди не дотримають слова. То так подобалося людям, що вони рішилися не застидати себе і не зломити даного слова. З такою постановою розійшлися зібрані домів. Після того написав вістку до газети

Данило Яворський,
секретар зборів.

МЕККІЗ РАКС, ПА.

Вшанування памяти Тараса Шевченка — рефератом.

Стараннями української громади в МекКіз Ракс відбулося Шевченкове Свято в неділю 21. березня. Цим разом відступлено від традиції, себ то від концерту, а влаштовано відчит в честь невмірущого генія України.

Трапилося так, що недавно приїхав з Европи важний гість, а це бувший секретар Сойму Карпатської України, Леонід Романюк, отже його запросила наша громада з рефератом про Шевченка. Народу зібралося багато і наш Шановний Гість мав для кого говорити.

На початку наш гість не міг втримати в собі своєї радости з приводу того, що йому довелося використати свободу Землі Вашингтона, а потім він свобідно зваличав пробудителя України, батька Тараса. Він зясував наперед відносини, які панували на Україні перед виступом Шевченка, а щойно потім виказав його ролю у відродженні українського народу.

З черги зясував прелегент само відродження України під впливом творів Тараса і дійшов аж до найновіших часів. Тому, що п. Романюк сам брав чинну участь у громадській праці для відродження Карпатської України, він міг ясно сказати, в чому саме діло. При тім зясував лють ворогів на вид народного відродження і їх пімсту за те, що український нарід відважився сказати своє слово. Він згадав про поведінку мадярів, дальше Гітлера, а вкінці про варварську поведінку Совєтів, які добивають Україну. Затії Москви, щоб повернути українських вигнанців у своїх рабів, представлені референтом, викликали відповідний настрій серед слухачів і пізнати в них було бажання відплати за кривди над нашими братами.

З огляду, що реферат був свого роду маніфестацією, запитів не було, а зате спонтанічно відспівано Український Гимн, а потім Американський і тим закінчено свято.

М. Гурняк,
секретар при рефераті.

НОВИЙ ПОРТРЕТ ЕВЕНТУАЛЬНОГО КАНДИДАТА НА ПРЕЗИДЕНТА. Це найновіший портрет генерала Доглеса МекАртура, якого Республиканська партія може поставити кандидатом партії на наступного президента держави.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Дописи зо збірками на скитальців чи інші народні потреби проситься посилати прямо до „Свободи", якщо вони мали би бути у ній поміщені. Гроші слати до Центральних Комітетів з повідомленням від кого і на що, а до редакції допис. Тоді не буде потреби розшукувати, де є допис, як і не буде проволок.

• • •

В справі календаря, себто задержання у церковних святах старого календаря, чи заведення нового, проситься дописів не надсилати, бо в тих, що ми одержали, повторюється тільки те, що вже було сказане одною і другою стороною. Дискусія над цею справою замкнена.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету **прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.**

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і біорових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

13,529 Дзобак Теклі і Анни з с. Богатківці і Смиківці, Каськів Антона з Підгаєць від Лисий Миколи.

13,530 Яворський Яся і Тересі з с. Лосинець (Турка) від Яворський Иосифа.

13,531 Ковалишин Прокопа, Евфрозинії і Софії з с. Якимовець (Волинь) від Довбенко Ростислава.

13,532 Музика Юхима з с. Хоцунь (Камінь Коширський) від Кочес Параски.

13,533 Томащик Иосифа з с. Граб (Ясло) від Томащик Марії.

13,534 Демчик Івана сестер: Анастазії і Марії з с. Вислочку (Кросно) від Демчик Миколи.

13,535 Пиптик Івана від Борута Онуфрія з с. Шандровці (Турка).

13,536 Лисий Івана з с. Пуків (Рогатин) і односельчан від Дарміць Петра.

13,537 Гомель Анни з с. Жухів (Ярослав) від Гомель Михайла с. Гаврила.

13,538 Денещук Володимира з с. Олеська-Теребежі (Золочів) і Зродок Марії від Денещук Володимира.

13,539 Морфей Василя з с. Кобаки (Косів) від Некифорич Івана.

13,540 Мельник Софії з с. Перегінсько (Долина) від Мельник Миколи с. Леона.

13,541 Лехник Дмитра, Пицко Федора з с. Розгірна (Стрий) від Ментус Федора і Марії з дому Рудловська.

13,542 Швець Миколи і Івана з Рогатинщини від Швець Петра с. Василя.

13,543 Симчик Михайла, Антошко Михайла, Бабицький Михайла і Анни, Гураль Осипа, Іванчук Андрія всі з с. Тростянець (Добромиль) від Симчик Деонізія.

13,544 Зубенко Олени з дому Фик від Фик Степана з с. Ославиць (Сянік)).

13,545 Лецин Михайла і жени Евдокії з с. Розсільної Хмелівки (Богородчани) від Підгурський Федора.

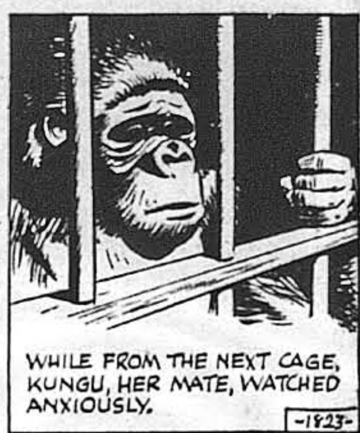
13,546 Сешина (Єсіна) Галини з дому Сайчук з м. Рава Руська від Сайчук Михайла.

13,547 Мандюк Михайла, Ілліз с. Олеська (Золочів) від Мандюк Володимира.

Голоситись на адресу:
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

ТАРЗАН, ч. 1823. Трагедія в цирку.

У зимовій домівці одного великого цирку на Флориді вмирала стара самиця горила.

Її товариш, самець Кунгу, споглядав на ню з острахом в сусідній клітці.

Та коли, не зважаючи на всі зусилля, товаришка Кунгу згинула, він попав у розпуку.

Кілька днів Кунговий наставник, Крис Гансен, надармо пробував спонукати сумовитого горила до їдження. Він вмирав повільною голодовою смертю.